

N:o 42.

Af herr **Sandberg**, med förslag till vissa bestämmelser angående sparbanker.

Vid 1888 års riksdag väcktes motioner angående ändring af kongl. förordningen rörande sparbanker den 1 oktober 1875, i Första Kammaren af herr V. Falk och i Andra Kammaren af herr A. W. Nilsson. Den förstnämnde erinrade hursom det på ett och annat ställe inträffat att sparbankens styrelse och tjänstemän för egen del emot tvifvelaktiga eller alldeles värdelösa säkerheter upplånat en stor del af de under sparbankens förvaltning varande medel. Till förebyggande för framtiden af sådana fall, hvilka lätt kunde föranleda, att allmänhetens förtroende till sparbankerna undergräfdes, föreslog bemälda motionär, att Riksdagen ville för sin del besluta ett tillägg till förordningen om sparbanker af följande lydelse: »Ledamot eller suppleant i styrelse för sparbank, som i nådiga förordningen angående sparbanker den 1 oktober 1875 afses, så ock vid sådan styrelse anställd tjänsteman, må icke såsom löftesman ikläda sig betalningsansvar för lån af sparbankens under styrelsens förvaltning ställda medel. Ej heller må lån utlemnas utan emot säkerhet af antingen inteckning i fast egendom inom hälften af medeltaxeringsvärdet för de tio sista åren å landtfastighet eller inom halfva brandförsäkringsvärdet å stadsfastighet, eller pant af statens, allmänna hypoteksbankens eller dermed närmast jemförliga obligationer, eller annan realsäkerhet, som sparbankens styrelse efter vanliga grunder pröfvar vara fullt betryggande mot förlust.»

Herr Nilsson har deremot i sin i Andra Kammaren afgifna motion hufvudsakligen anfört: »De fria former, under hvilka vårt lands sparbanker bildats och nått en förvånansvärd utveckling, bure visserligen vittne om, att just denna frihet varit för deras verksamhet välgörande och gagnelig. Det skulle därför icke vara nyttigt, att binda deras verksamhet

genom några allt för restriktiva lagbestämmelser. Men å andra sidan syntes det likväl vara lagstiftarens oefftergiftiga pligt att så långt möjligt tillse, att de mångtusende personer, som i dessa banker insatte sina besparade medel, alltid måtte ega trygghet för desammas återbekommande. I detta hänseende syntes den nu gällande förordningen af år 1875 innehålla allt för otillräckliga bestämmelser, i synnerhet beträffande kontrollen öfver sparbankernas förvaltning. En mera skärpt föreskrift härom borde därför framför allt i förordningen inflyta, gående ut derpå, att sparbankerna underkastades kontroll af tillsatte inspektörer och att en af Konungens befallningshafvande tillförordnad person skulle deltaga i den årliga granskningen af en sparbanks räkenskaper och förvaltning. Likaledes borde det i samma förordning stadgas, att medlem i styrelsen ej sjelf må innehafva lån eller godkännas såsom löftesman för andra låntagare i den sparbank, i hvars förvaltning han deltagar. Det borde med visshet kunna antagas, att en sålunda skärpt kontroll skulle af sparbanksstyrelserna i allmänhet mottagas med belåtenhet. Der sparbankernas förvaltning handhades med omsorg och samvetsgrannhet, blefve det ju en tillfredsställelse att få sådant offentligen vitsordadt af vederbörande myndighet; och der möjligen ett motsatt förhållande undantagsvis egde rum, der vore det just af nöden att befintliga missförhållanden rättades och förvaltningen ordnades på ett mera betryggande sätt.»

På grund häraf har motionären föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om omarbetande af nu gällande förordning angående sparbanker, särskildt och hufvudsakligen med fäst afseende på behovet af ökad kontroll.

Uti lagutskottets den 6 april 1888 n:o 38 öfver dessa motioner afgifna utlåtande har utskottet hemställt:

1) att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till bestämmelser om förbud för ledamot af styrelse för sparbank och vid styrelsen anställd tjänsteman att såsom löftesman ikläda sig betalningsansvar för lån af sparbankens under styrelsens förvaltning ställda medel;

2) att Riksdagen ville, i anledning af Herr Nilssons motion, för sin del antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse af § 7 i förordningen angående sparbanker den 1 oktober 1875.

Härigenom förordnas, att § 7 i förordningen angående sparbanker den 1 oktober 1875 skall hafva följande ändrade lydelse:

Kongl. Maj:ts befallningshafvande *har att antingen* sjelf eller genom ombud taga kännedom af sparbanks räkenskaper, protokoll och lånehandlingar; att, derest grundad anledning förekommer till befarande af det i § 5 omnämnda missförhållande mellan tillgångar och insatta medel, förbjuda fortsättning af sparbankens verksamhet samt förordna om densamma ställande under utredning, till deltagande hvaruti då jemväl ett ombud af Kongl. Maj:ts befallningshafvande utses; äfvensom att, der tillgångarne blifvit i strid mot § 4 använda, låta föra den talan om rättelse häruti, hvartill omständigheterna föranleda.

Utskottets hemställan i de två särskilda punkterna blef vid behandling af Riksdagen bifallen, hvarom Riksdagen den 2 maj 1888 aflät underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, på hvars pröfning ärendet ännu är beroende.

Enär sparbankerna äro till för insättarnes skull och hafva till ändamål att uppsamla de fattigare och mindre bemedlades besparingar, men icke för att vara en låneanstalt för ledamöter af sparbankens styrelse eller för de tjänstemän, hvilka styrelsen biträda, synes det vara lämpligt att bemälda personer icke der få uppträda såsom låntagare, med mindre sådan säkerhet för lånet ställes, som här nedan föreslås.

Då Riksdagen uti sin förenämnda underdåniga skrifvelse ansett ledamot af bankens styrelse och dess tjänstemän böra förbjudas att ikläda sig borgen för lån af sparbankens medel, torde följdriktigt vara att nämnde ledamot och tjänsteman icke heller böra få erhålla lån af dylika medel utan fullkomlig realsäkerhet.

Det är ledamot af denna kammare väl bekant att i senare tider ganska känbara förluster och förvecklingar timat i åtskilliga socknesparbanker genom bristande kontroll; och det torde, efter hvad erfarenheten visat, medföra svårigheter för en styrelseledamot att göra anmärkingar emot den borgensansvarighet en annan ledamot i samma styrelse erbjuder för låns erhållande.

Derjemte är det af vigt att icke någon sparbank hädanefter inrättas, utan att densamma varder försedd med ett af Kongl. Maj:ts befallningshafvande fastställt reglemente. Dessutom anser jag mig böra erinra att nödigt synes vara, att ett utaf Kongl. Maj:ts befallningshafvande utsedt ombud deltagar uti de årliga revisionerna af sparbankens räkenskaper, äfvensom att ett sådant ombud af allmänna medel tillerkännes traktamente och reseersättning enligt fjerde klassen af gällande resereglemente.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda blifvit anfördt, får jag vördsam samt hemställa att Riksdagen behagade för sin del besluta:

1) att icke någon sparbank må inrättas, utan att den samma förses med ett af Kongl. Maj:ts befallningshafvande fastställt reglemente;

2) att ledamot i sparbanks styrelse och vid styrelsen anställd tjänsteman icke må erhålla lån från sparbanken utan att såsom säkerhet aflemna antingen in-teckning i fast egendom inom hälften af medeltaxeringsvärdet för de tio sista åren å landtfastighet eller inom halfva brandförsäkringsvärdet å stadsfastighet eller pant af statens, allmänna hypoteksbankens eller dermed närmast jemförliga obligationer eller annan realsäkerhet, som sparbankens styrelse efter i allmänhet antagna grunder pröfvar vara fullt betryggande mot förlust;

3) att uti de årliga revisionerna af sparbankens räkenskaper ett af Kongl. Maj:ts befallningshafvande utsedt ombud skall delta; samt

4) att det af Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ombud bör af allmänna medel tillerkännas trak-tamente och reseersättning enligt fjerde klassen af gäl-lande resereglemente.

Derest dessa nu föreslagna bestämmelser komma att godkännas, kan man hysa grundad förhoppning att socknesparbankerna skola omsorgsfullare och med mera noggrannhet än hvad vid åtskilliga sådana banker den senare tiden varit förhållandet uppfylla de fordringar, som man har rätt att på dem ställa och att denna institutions utveckling skall fortgå på ett tillfredsställande sätt.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 27 januari 1890.

J. A. Sandberg.
